

Renunciation of Reasoning and Ratzon

פרשת חקת תשע"א

PARASHAS CHUKAS

19 ¹ **H**ASHEM spoke to Moses and to Aaron, saying: ² This is the decree of the Torah, which HASHEM has commanded, saying: Speak to the Children of Israel, and they shall take to you a completely red cow, which is without blemish, and upon which a yoke has not come. ³ You shall give it to Elazar the Kohen; he shall take it to the outside of the camp and someone shall slaughter it in his presence. ⁴ Elazar the Kohen shall take some of its blood with his forefinger, and sprinkle some of its blood toward the Tent of Meeting seven times. ⁵ Someone shall burn the cow before his eyes — its hide, and its flesh, and its blood, with its dung, shall he burn. ⁶ The Kohen shall take cedarwood, hyssop, and crimson thread, and he shall throw them into the burning of the cow.

2 Acts call - Spe Chumash.

1. אל-משה ואהרן — To Moses and to Aaron. Symbolically, the "Cow" came to atone for the sin of the Golden Calf, as if to say let the mother come and clean up the mess left by her child. If so, this explains why the commandment was directed to Aaron, the one who made the Calf.

➔ Many other aspects of the service also allude to the idea noted above, that the Red Cow atoned for the sin of the Golden Calf. Its color is red, which symbolizes sin (see *Isaiah* 1:18); it was not ever to have borne a yoke, to symbolize a sinner, who cast off God's yoke from himself; and it was burned, just as Aaron had cast gold into a fire to produce the Calf (*Exodus* 32:20). The ritual involves the use of cedarwood, hyssop, and a thread dyed with the blood of a worm (v. 6), a combination that signifies sin and repentance: a sinner

has been haughty like a lofty cedar tree, and in order to gain atonement he must humble himself like a blade of hyssop grass and a lowly worm (see *Leviticus* 14:4). Just as the sin of the Golden Calf has never been completely forgiven (see *Exodus* 32:34), the ashes of the Red Cow were preserved (*Rashi* to v. 22 citing *R' Moshe HaDarshan*).

3

221 / BAMIDBAR 19:1-2

CHUKAS

THE CALL OF THE TORAH

The Midrash also notes the peculiar fact that all sacrifices involve male animals except for the *parah adumah*. The answer is given in the form of a parable: when a servant's child dirtied the king's palace, the king called his mother to clean up the mess. Thus, Hashem says, let the *parah adumah* come and atone for the Sin of the Golden Calf.

The above Midrash may be explained symbolically as follows: When Israel was at Mount Sinai, they were in so holy an atmosphere that death came to them only through a Divine kiss (*Eruvin* 54a). *Ramban* teaches that the bodies of those who die in this exalted way do not become contaminated. But as a result of the Sin of the Golden Calf, men began to die a natural death. It was only then that the procedure of the *parah adumah* became necessary to purify those who had become contaminated through contact with a dead body (*Klei Yakar*).

5

יהודה

פרשת חקת

ויאמר

4 תפארת טעם - ר' בן-קטן - ויקחו אליך פרה אדמה (שם ב)

ומה שר' משה הדרשן מצא בה טעם, אין זה אלא דרך מוסר ורצון ללמוד ממצות התורה, כדי שנתקן את עצמינו ונתקן בתשובה, אך אין זה הטעם העיקרי, ואדרבה בחסרון ידיעת טעם המצוה אנו מרוויחים כמה דברים:

וכדי להבין איך הפרה מכפרת על חטא העגל, נתבונן בחטא העגל. שלכאורה תמה מאוד כיצד יתכן שבני ישראל שעמדו בהר סיני לפני ארבעים יום וראו את הקולות ואת הלפידים ואת הדי עשן וקיבלו את התורה מפי ה', חטאו בחטא נורא כזה.

ויותר מזה קשה, מה חשבו ישראל כשבאו לאהרן ובקשו ממנו שיעשה להם את העגל, וכי יתכן ללכת לגדול הדור לקבל הכשר על עבירות?

אלא ברור שבאמת עם ישראל כיוונו לשם שמים, ולכן כשאחרון אמר להם להמתין יום אחד, נאמר (שמות לב, ה):

משל לכן שפחה שמינה פלסין של מלך, אכרה תבוא אמו ותקנה חצאות, כך תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל (רש"י).

ש להתבונן איך מצות פרה אדומה היא התיקון על חטא העגל.

לכל חקון של חטא צריך להיות בשורשו. משל למה הדבר דומה? ילד שבוכה - אין סותמים את פיו, אלא חוקרים אותו על מה הוא בוכה כדי שיפסיק. וגם כאן הפרת אדומה באה לתקן את שורש חטא העגל.

כוונת עם ישראל בחטא העגל לא היתה לעבוד עבודה זרה, רק בקשו לעצמם תחליף למשה רבינו, כי ראו שמשה לא חזר, ובחרו בעגל מפני דמות שור שבמרכבת, מכאור ברמב"ן, והתביעה עליהם היתה שהדבר נעשה בלי ציווי הקב"ה, ומשום זה נופא נהיה הדבר בגדר עבירה זרה.

היסוד לזה הוא דברי הכתוב בסוף יתרו: "לא תעשון אתי, אלהי כסף ואלהי זהב" דקאי על הכרובים, שאם שינו לעשותם מכסף הרי הם לפני הקב"ה כאלוהות ח"ו.

והיינו שכל דבר של קדושה אלוהית שעושים בעולם בלי ציווי, דינו כעבודה זרה, כי יש כאן ענין של אלוהות המנותק מהקב"ה, ולכן לחטא העגל היה דין עבודה זרה.

ממילא, התיקון לעון זה הוא לעשות מצוה שאין בה שום טעם וסברא, אלא מקיימים אותה רק מפני ציווי ה', ולכן פרה אדומה היא התיקון לחטא העגל.

ויש לנו ללמוד מכאן את החיוב לקיים את כל המצוות מפני ציווי ה', ואף מצוות שכליות יש לכוון בקיומן רק מפני שכן צוה הקב"ה.

ו"יקרא אהרן ויאמר תג לה' מחר", ובני ישראל הסכימו עם דבריו שחג לה' מחר ולא אמרו תג לעגל מחר. וא"כ יש להבין מה הייתה הטעות של בני ישראל.

ועיין ברמב"ן ובאר החיים (שמות לב, א-ד) שביארו שישאל לא ביקשו העגל להיות להם לאל ממת ומחיה וקיבלו עבודת אלהות עליהם. אלא שבני ישראל חשבו, כיון שמשם מת עלינו למצוא מורה דרך שדרכו תבוא השראת השכינה, ובחרו בעגל כיון שחשבו שמשם יגן ויחור מהשור שבמרכבה, כענין הכתוב (משלי יד, ז) "ורוב תבואות בכת שור", כלומר, שהתבואה באה מכת חרישת ויגיעת השור, וכיון שבזכות משה ירד המן, כנראה שיש לו שייכות לשור שבמרכבה ולכן בחרו בעגל שהוא כדוגמת השור שבמרכבה.

ומה שלא בחרו באהרן, משום שאמרו לו עד שנבחר כך, נבחר בעגל, לפי שאתה לאחר מאה ועשרים תהא בעלמא דקשט ושוב תיפסק ההשראה, וא"כ עדיף לעשות עגל מהנב שיכול להתקיים לעולם. ואהרן פחד לחלוק עליהם לפי שראה שכוונתם לשם שמים. ולכן אמר להם "תג לה' מחר", כלומר, אם כוונתכם לשמים נראה זאת מחר, ועשה כן לדחותם ולסתור טענותיהם ומסתמא עד מחר יבוא משה.

ולכאורה אם עיקר מעשה העגל היה לשם שמים, מדוע ה' הקפיד עליהם קשות, וכידוע שבכל פורענות ה' מעניש את עם ישראל גם על חטא העגל, וכמ"ש חז"ל (סנהדרין קב.) שאין פורענות באה על ישראל שאין בו קצת מפרעון עון העגל.

קבלו את התורה בסיני, ה' ציווה להם שהשראת השכינה תבוא אליהם רק בדרך התורה והמצוות וכפי שנצטוונו בתורה ולא בשום דרך אחרת כלל וכל דרך אחרת שאינה מפורשת בתורה, אפי' שהכונה בה תהיה לשם שמים הרי זו עבודה זרה והרי היא מבחינת אש זרה אשר לא ציווה ה'. נענין משי"כ לעיל בפרשת שמיני עמ' כא. וכיון שבחטא העגל היה עבודה זרה מפורשת אשר איננה רמוזה בשום מצוה בתורה הרי זה עבודה זרה ממש, ואין שום כוונה טובה כל שתהיה שיכולה להתיר דבר כזה.

עפ"י נבין כיצד פרה אדומה מתקנת את חטא העגל. בחטא העגל בני ישראל נמשכו אחרי שכלם ורצו לחוש דרך מחודשת בעבודת ה'. משא"כ במצות פרה אדומה יש הכנעה גמורה לה' ולמצוותיו ואנו מבטלים את שכלינו ודעתנו מפני מצוותיו יתברך. וכך הוא הענין בכל התורה כולה שרק מצוות התורה הם המקשרים אותנו אליו יתברך וכל קשר אחר ע"י מצוה שאינה כתובה בתורה הרי הוא פסול והרי הוא בגדר עבודה זרה.

ולכן נאמר "זאת חוקת התורה", שע"י מצוות פרה אדומה נלמד את הדרך בכל התורה. כמו בפרה אדומה אנו מבטלים את דעתנו מפני רצונו יתברך, כך גם בכל התורה נבטל דעתנו ורצונו מפני דעתו יתברך.

ואח גיטא כל מה שמרכה לחקור מביא עליו יצר הרע, וכמו שפירושו שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, לא שהיה עו רצונו להחכים כמו שאמר ה' תנחש (נחשית ג, ט) והייתם כאלקים יחדיו טוב ורע, ותכשל במעשיו, ותכנס ביד הרע, ונגזר עליו עונש המיתה.

והמיתה הביאה טומאה לעצמו ועל כל הכריאה כולה.

ובזה יש להבין אמאי ניתנה דוקא מצות פרה במרה קודם מתן תורה. כי במרה שם לו חוק ומשפט, ונתן להם הקב"ה פרה אדומה כתוק בלי טעם, ללמדם שאם השטן והיצר הרע שואלים מה טעם יש בה לא יהרהרו אחרי דברי הקב"ה. ומכיון שהאמינו ישראל בה' ולא הלכו אחרי עצת היצר, זכו לכך שאכן נעקר יצר הרע מלבם כשעת מתן תורה. כדכתיב (מלכים ב, ו) אני אמרתי אלקים אתם, ודרשו בזה (ע"ז ג' ע"ב) שאתם כמלאכים שאין בהם יצר הרע, ומעכשיו שמורים היו בשמירה עליונה מאתו יתברך שלא ילכו בעונות וחטאים.

אולם בעת שחטאו ישראל בעגל, פסקו מאמונתם השלימה והזכה, עד שנכשלו והסיקו מכך כי זה האיש משה לא ידענו מה היה לו (שמות לב, א), ומחמת כך פגמו באמונתם, וחזר יצר הרע למקומו, וסרה מהם השמירה העליונה שזכו בה. וכדי שיהא כפרה על חטא כזה, צריך לתזור בשורש החטא, להאמין בדבר ה' בתמימות ולא להרהר אחרי כלל, לכן צוה ה' להקריב הפרה עכשיו דוקא, וכשהיצר יהיה מונה אותנו מה טעם יש בה, אנו משיבים אין לנו רשות להמחר אחריהם. ובזה יסור הפגם שנפגמו על ידי החטא. נמצא דמה שהפרה מכפר על חטא העגל, הוא רק להתזיר את אמונתם שהשיגו קודם לכן, ע"י הפרה אדומה.

ומדויק לשונו של רבי משה הדרשן תבוא אמה וחקנת צואה בנה, והפרה אינה כפרה על עצם חטא העגל, אלא היא מקנת הצואה היוצא מהעגל, היינו מה שעל ידי העגל הגיעו לשפל מדריגה באמונה, ועל ידי עשיית מצות פרה מקנת הצואה, וחוזרים בהם להאמין בלי שום הרהור אחרי ה' ומצוותיו, וממילא תהיה להם לכפרה על עונם.

ובדברינו יבואר למה נתגלה טעם פרה אדומה למשה דוקא, כמו שאמרו במדרש (נמנדי נה פ"ט, ו) שאמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אדומה אבל לאחרים חוקה. לפי שעל ידי מדת ענותנותו הגדולה של משה עד שהעיד עליו הכתוב (יג, ג) והאיש משה עניו מאוד מכל האדם וגר, אינו מחשב עצמו למאומה, ומאמין באמונה שלימה ותמימה, ואינו חוקר אחרי דברי הקב"ה. וקיים בעצמו מה שאמר דוד המלך (מלכים טו, כג) ואני כער ולא אדע בהמות הייתי עמך, וכמו שדרשו חז"ל (מולין ס' ע"ג) על הפסוק (מלכים לו, ז) אדם ובהמה חרשע ה', אלו בני אדם שהן ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה. ואף שיש בהם חכמה יחירה להבין ולהשכל ולחקור בעומק יסודותיה, שם עצמם כבהמה, לכך זכה לדעת ולהבין טעם של פרה אדומה.

ואילו שלמה שהיה חכם ביותר ואמר על כל אלה עמדותי, ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלם

ו, כג), כמו שאמרו במדרש (נמנדי נה פ"ט, ג), כי החכם יש לו הרהורים וקושיות למה כך ולמה כך, על כן והיא רחוקה ממני, לא זכה להבין טעמו של פרה אדומה, ולכן כתיב (מלכים קל, י) ראשית חכמה יראת ה', ועקב ענוה יראת ה' (משלי כג, ז), ואמרן חז"ל (ילקוט מלכים נח ממנו) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשה ענוה עקב לרגלו. ומשה על ידי ענותנותו זכה למעלה יותר ממה שזכה שלמה בכת חכמתו.

וזוה שאמרה תורה בפרשת פרה אדומה ולקחו לטמא מעפר, שיתנהג הטמא במדת העפר, שהיא מדת הענוה והשפלות, ולא יבקש להלך בגדולות ובנפלאות לחקור בעמקי האמונה, ואו יתקיים בו שריפת החטא, שישורף ויבטל כליל את היצר הרע מלבו, לפי שיזכה לשמירה העליונה מן השמים, ולא ייכשל עוד בחטא ובעון.

פרה אדומה - תיקון חטאו של אדם הראשון

לאחר שחזרנו בקצרה על דברים אלו שבוארו בפרשות הקודמות, ניגש לפרשתנו. כידוע, עיקר עניינה של פרה אדומה הוא הטהרה מטומאת המת. בעומק העניין, פרה אדומה מכוננת לתיקון חטא אדם הראשון, שכן אי אפשר לטהר את המוות, אלא בתיקון השורש שבגללו נקנסה המיתה, ושורש זה הוא חטא אדם הראשון. וכך מובא בספר תורת העולה להרמ"א (ח"ג סה), שפרה אדומה רומזת ממש על חטאו של אדם הראשון, שכן השם 'פרה' הוא מלשון 'פרי' הרומז על פרי עץ הדעת. ו'אדומה' הוא מלשון 'אדם', ואפשר להוסיף על דבריו, שבתורה כתוב 'פרה אדמה'

ללא האות וא"ו, וממילא יוצא ש'פרה אדמה' עולה ממש אותיות 'פרי אדם', אלא שההבדל הוא, שהיו"ד של פרי נחלקה לשתי ההי"ן, ה"א אחת נשארה במילה 'פרי' שנהפכה ל'פרה', וה"א שנייה נוספה לאדם, ונעשה אדמה. והנה עומק העניין רמזו על חטאו של אדם הראשון ועל המיתה שנקנסה עליו. ראשית, עצם הוספת ה"א לאדם היא בעצמה המיתה שנקנסה עליו, שם 'אדם' ישוב ויהיה 'אדמה', כי עפר אתה ואל עפר תשוב (בראשית ג יט), וכל זאת מפני שפגם באות יו"ד וחתכו לשתי ההי"ן. וסוד הענין הוא שהה"א הראשונה רומזת לבחינת לאה, שהיא בחינת הנשמה, והה"א השנייה רומזת לבחינת רחל, שהיא בחינת הגוף (ראה תיקוני זוה"א, קלג א). והנה, בזמן היותן מחוברות יחדיו, הן מהוות את סוד האות האחת יו"ד, ובשעה שחטא אדם הראשון והפריד את הנשמה מהגוף, בא הדיבר לירי ביטוי להפרדת היו"ד לשתי ההי"ן. והיינו, שה"א אחת, שהיא בחינת לאה, לא נפגמה ונותרה בפרי, ואילו הה"א השנייה, בחינת רחל, נפגמה ונפלה למטה והפכה את האדם לאדמה בסוד המיתה שנקנסה עליו, ואפשר שזה שורש האות יו"ד של שרי, שנחתכה לשתי ההי"ן בגין חטאו של אדם הראשון, ונצטרפה אחר כך ליהושע כשתוקנה, וכפי שדובר בעניין זה בפרשת שלח לך.

14 Through the Prism of Torah - R. Robert.

purify someone who had become ritually unclean as a result of contact with a dead body. The Torah refers to this procedure as חק — a statute — a word used to describe something that defies human logic. In this process, too, the same components that cleansed an impure person defile someone who was hitherto clean! Furthermore, it was a method that was effective only for the uncleanness generated by a corpse but not for any other impurity, even that of a lesser degree.

Whilst these laws seem to be inconsistent and illogical, there is a basic perception which helps to make them more coherent, and it relates to the origin of death in the world. When Adam and Chavah were created they were like angels without any evil inclination, and Hashem wanted them to live in that blissful state forever. Adam, however, thought differently. He argued that such an existence was too simple and unproductive. He decided, therefore, to eat from the forbidden fruit tree, which invested him with an evil inclination from within. By engaging this adversary in combat and overcoming it, his life would be more worthy and rewarding.

His intention may have been laudable, but it had one fundamental flaw. The Almighty had told him explicitly not to partake of the fruit, and no human argument can supersede and overturn a Divine command. Adam allowed his judgement to overrule Hashem's directive, and this sin brought death into the world.

How does one make amends for this form of wrongdoing and eliminate, thereby, the effect of death, at least in part? The answer is through the statute of the red heifer — by obeying a Divine command that requires us to suppress our intellect in deference to the Divine will. This is exactly the opposite of what

כחמשך לרעיון המובע במדרש מאריך רש"י מיסודו של ר' משה הדרשן לפרט היאך פרטי פרשת פרה מכוננים כנגד פרטי חטא העגל. הגר"י גולדווסר שליט"א מעלה בספרו "יצמן לישירים תושייה" הקבלה נוספת בין טינוף העגל לבין קינוח הפרה. עשיית העגל היתה הפיכת "דומם" (מטיל זהב) לבעל חיים על ידי שריפת אש. לעומת זאת, אפר פרה הושג על ידי תהליך הפוך — הפיכת בעל חיים ל"דומם" גם כן על ידי שריפת אש. נמצא שגדול הוא כוחה של האש בבנין העולם וגם בחורבנו. וכמו כח האש כך גם לבני שאר הכוחות שבבריאה ויש פנים לכאן ולכאן. אל לנו לסמוך על הבנתנו ושכלנו על פי מראה עינינו. יש סתירת זקנים שהיא בנין ויש בנין נערים שהוא סתירה. יש ירידה שהיא צורך עליה ויש עליה על דרך "משגיא לגוים ויאבדם".

וזאת מלמדים אותנו הפרה והעגל. כשם ששריפת הפרה הנראית כלפי חוץ כהשחתה אינה אלא יצירת של טהרה, כך גם ההיפך. שריפת הזהב שהולידה עגל, דבר הנראה כלפי חוץ כיצירה, אינה אלא חורבן.

נח 11 מתנת הגזירה אמת והחריצות שקר חיים

הגזירה אמת והחריצות שקר

אי אפשר להכיר מן ההווה תכלית השגחת ה'

מור"ר הגי' ארי' ליב לאפאן זצ"ל הי' רגיל לומר בשם אביו הגה"צ ר' אלי' זצ"ל כי כאשר נערך את מעשה ירידת יוסף למצרים מול מעשה ירידת יעקב למצרים יצא לנו לימוד גדול: ביסודי השגחת ה' — והוא לימוד הרביעי במאמר זה — כי אין להתפעל מההווה כלל ועד שנגיע אל העתיד א"א לשפוט מה קורה בהווה. הלא נצייר לעצמנו אילו היינו רואים בעינינו מעשה מכירת יוסף איך אחים גדולים מוכרים את אחיהם הקטן לעבד, ובאכזריות נראה לא שמים לב לשמע צעקותיו ובקשותיו שהוא מתחנן אליהם אלא מוכרים אותו מצרימה להיות מנותק לעולם מאביו הזקן אשר נפשו קשורה בנפשו, בודאי היינו מרגישים כי עדים אנו לחטא האסונות הכי חמורים בעולם וכי אין אומלל בעולם כאותו יוסף הצעיר שנפל מאיגרת רמא לבירא עמיקתא, אבל מה הי' האמת — זה הי' תחילת עלייתו למלכות!

מצד שני נצייר לעצמנו אילו היינו רואים בעינינו מעשה ירידת יעקב למצרים, אב זקן אשר כ"ב שנה התאבל על בנו פתאום נתבשר שהוא חי וכי הוא נעשה לאדון לכל מצרים ומגיעין אליו עולות מבית פרעה להורידו בכבוד מלכים להפגש עם בנו, ובצחלה ורנה יורד עם בנו לראותו ולהיות קרוב אליו כל הימים עד יום מותו, בודאי היינו מרגישים כי עדים אנו למאורע היסטורי של שמחת עולם ואין מאושר בעולם כיעקב אשר נהפך מספרו למחול לו. אבל מה הי' האמת — זה הי' תחילת ירידתו לגלות! (והביא על זה דברי המדרש רבה (וישב פ' פ"ח)

הרי שאי אפשר להכיר מן ההווה תכלית השגחת ה' ועד שהשיית גולל לפנינו כל הגלגולים הרי אנו מרגישים כעור באפילה ממש ואין אנו יודע עד מה, על כן אין להתעורר ולהתפעל כלל משום מצב העובר עליו, רק נחזק ונאמץ לבנו לקוות אל ה' הטוב ומטיב לנו ולכל ישראל כל הימים, ונזכור דבריו הנעצמים של דעת תבונת הני"ל כי מיעקב אבינו למדנו בנין אב שלכל עלוי שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה כל זמן הזדמן הטוב — אינו מזדמן ובה אלא מתוך עומק עצה נסתרת, אשר כל זה טמון בסוד השלשה מלים בפרשת וישב "וישלחנו ממנו חבורו". וזה הלימוד הרביעי ביסוד ההשגחה שאנו למדים מפרשה זו.

15

Adam did, and, therefore, through the procedure of the heifer, which is to us illogical, we redress his error and diminish the uncleanness of death from the world.

In a similar vein, one can comprehend the gravity of Moshe Rabbeinu's offence in this parashah. There is no doubt whatsoever that he had many sound and virtuous reasons for striking the rock, but it was still considered an error of judgement because once the Almighty told him to speak to it, anything else is unacceptable. There is nothing more virtuous than to submit to the superior intelligence of Hashem.

Perhaps therein lies the pre-eminence of fulfilling mitzvot as a מצוה ועושה — as an obligation rather than an optional and voluntary performance (Kiddushin 31a). Discretionary observance leaves plenty of room for human miscalculation, which cannot arise if we only work under Divine orders.

Death was first decreed upon Adam after he sinned in the Garden of Eden. After Adam ate of the fruit that God forbade him to eat, God told him that he would no longer be able to live forever but would have to die. On the surface, this might appear as God's way of slapping Adam in the face. In reality, this was not the case.

Rabbi Moshe Chaim Luzzatto explains why death became necessary at that time.¹⁴ He says that God's intention in creating man and woman with a body and soul was so that the soul should elevate itself, as well as the body, during their joint sojourn on earth. Through this process, the body would receive soul-like properties. This meant that just as the soul has no physical limitations and cannot die, so would the body become immortal. This would happen only if the person allowed the soul to control the body.

*We can create a wall between the body and soul and see them as two different entities, with our soul being for spiritual pursuits and our bodies for physical ones. If we do this, we prevent the soul from totally infusing the body with its spiritual

qualities. If the body is deprived of soul-like properties, it succumbs to its physical limitations. When a body is not elevated above its physical limitations, death becomes an eventuality.

*The punishment of death that Adam received was not externally imposed by God. Rather, it was a necessary consequence of what Adam did to himself. He legitimized eating as a physical activity separate from what was good for his soul by eating something God commanded him not to eat. In so doing, Adam made a statement that separated his body from his soul, making it subject to mortal limitations.

This is an example of how people bring punishment upon themselves by doing things that subject their bodies to the limits of the physical world.

Luzzatto explains that the wall between body and soul does not make the body incapable of being affected by the soul. The body can still be elevated, but no longer to the point where it won't die. There are still many remaining levels of existence through which the body can be elevated by the soul. Nevertheless, until the Messiah comes, souls will never be able to feed into bodies enough spiritual nourishment for the bodies to remain eternal.

19 Why Death Is Good for Mankind

Rabbi Luzzatto expands upon this as follows: Death is a consequence of people's inability to fully actualize the soul's potential in elevating the body. Thus, the soul retains this unused potential. The body too suffers, because it is unable to make use of everything the soul has to offer. Thus, as long as the person is alive, both parts of the soul-body partnership suffer. God alleviates this anguish through death.

When a person dies, his or her soul goes to a place known as the World of Souls. There, freed from the body, it grows to the extent that the person developed it during his or her lifetime. It develops according to how much Torah was learned and how many commandments of the Torah (*mitzvot*) were observed while it was with the body. The body simultaneously goes through a decomposition process which purifies it,¹⁵ al-

20

לבן אחר חטא עץ הדעת גור הקב"ה

מישה על האדם, כמו שכתוב (ס"ג)

והאדם אחר כי שמעת לקול אשתך

ותאכל מן העץ וגו', עפר אמה ואל עפר

חשוב, היינו כי לולא שאכל מן העץ, לא

*היה צורך לבחינת המיתה בעולם כלל, כי

אז היה בזה האדם להכניע בקל את חומר

גופו מכל וכל, עוד בחיים חיותו, ואז היה

יכול לעלות לעולם העליון בגופו ונשמתו

בחד, כמו אליהו הנביא שעלה בסערה

גם נ"צ מה חלמדת לנו המורה האדם
בזמן הזה, הרי המורה נלחמת היא
והגנת בכל מקום וכל זמן.

ויבואר על פי מה שכתוב בפרשת
בראשית (בראשית ג' ו'), ויגדל ה'

אלהים את האדם עפר מן האדמה ויסח

באפיו נשמת חיים, ואמר מו"ל (כ"ד י"ד ג')

מוצא בראשית הק', ויגדל, שתי יצירות,

יצירה מן החסומים ויצירה מן העליונים,

גוף מן החסומים, ונשמה מן העליונים.

והטעם למה נברא האדם מורכב מן

החסומים והעליונים, כי היה ראוי יתברך

שהאדם יחבר חסות לעליון, היינו שיצטל

את הגוף החסות לרצון הנשמה העליונה,

והסוף החומר לצורה, כמו שאמר מו"ל

(מנחותא נ"ח ט"ו) נשמה שברא הקב"ה את

העולם נמאה שיהא לו דירה בחסומים,

היינו שגם הגוף שברא מן החסומים,

יבטל אל הנשמה, שאף בחור הגוף

החומרי יהא מקום להשראת השכינה

הקדושה.

17

ולכן חיכה אחר יצירה אדם הראשון,

פקד עליו הקב"ה שלא לאכול מן

העץ הדעת, כי העץ הדעת היה אילן

חיות לעינים מאוד, כמו שכתוב (בראשית ג')

ו כי טוב העץ לאכול וכי חיות הוא

לעינים ונחמד העץ להשכיל, לכן צוהו

הקב"ה שלא לאכול ממנו, כדי שבו יכניע

חיות גופו החומרי ויגביר כח הנשמה על

כח הגוף, וזה יתברך את החסות לעליון

והסוף החומר לצורה, ואם היה אדם

הראשון שולט ברוחו, והיה מחנך אז

בחסות בריאתו על חיות גופו, היה

משריש בזה כח גדול בכל מולדות בני

האדם אשר יולדו ממנו, שנקל יוכלו

להכניע ולבטל את הגוף החומרי אל רצון

הנשמה, לחבר חסות לעליון.

אבל כיון שאדם הראשון לא שלט בנפשו

ונמשך אחר תאוות הגופניות, הפך

בזה את הקערה על פיה, כי במקום שהיה

צריך לחבר את החסות לעליון, חיבר את

העליון לחסות, היינו ששיעבד בזה את

נשמתו העליונה שחיכנה לחיות גופו

החומרי, ובה הכניס וזימא וטומאה רבה

בכל מולדות בני האדם שולדו ממנו,

שמעתה צריך האדם לעבוד עבודה רבה

להודוך מזוהמת גופו, ולטהר עצמו

מחלאת וזוהמת חטא אדם הראשון.

השמימה. חזל כיון שאכל מן העץ, נחמק
 על ידי זה כח זוהמת הגוף, עד שקשה
 * מאוד לאדם לזכר את חומר גופו מכל וכל.
 לכן הוצרכו לגזור עליו מיתה, שנהגיע עת
 הקהלוקם האדם מן העולם הזה המחמון.
 תפדה הנשמה מן הגוף, שנשמתו הטהורה
 תעלה למעלה למקור מחצבתה, וגופו
 החומרי יתאר בעולם הזה, להודרך
 מזהבמתו על ידי מיתה ויסורי מיתו
 הקבר, וכן הוהיר הקב"ה לאדם"ר מחמלה
 (כ"י) ומען הדעת טוב ורע לא מאכל
 ממנו כי כיום אכלך ממנו "מות תמנע",
 היינו שאם מאכל מן העץ תאכרך לנחמית

סללי חיים | רמג

כידוע, עקב חטאו של אדם הראשון הוטלה זוהמת בגוף האדם - זוהמת הנפש ושבת
 קמו א, ומשמעות הדברים היא שהגוף נעשה אטום ואינו יכול לקבל לתוכו את
 הארת הקודש. כשעה שהאדם מקיים מצווה או הוגה בתורה, נשמתו טבולה
 כנהרות מודש אדירים, שפעת אור אין סוף מאיר בנשמה, ואורה וכוהת מתפשטים
 לעילא לעילא. ולמרות השפע האדיר הזה, אין הדבר ניכר בגוף כמעט בכלל. הגוף
 * נותר אטום, בלתי מתפעל מעוצמת הקדושה המבהיקה ומאירה בנשמה. זוהמת
 הנפש גרמה לגוף שלא יוכל להתפעל מהקדושה בעוצמה גדולה. יתרה מזאת,
 זוהמה זו באה לידי ביטוי גם בנפש וביתר כוחות החיים החיצוניים. כל ערלות
 הלב, האטימות בפני קדושה וטהרה, הן תולדת זוהמת הנפש. ללא זוהמה זו, היה
 לבנו רך וטהור, נוח ומתרגש מאוד מכל רושם של קדושה. הלב האמיתי, הטהור,
 מתפעל הרבה מכל דבר שבקדושה. לב אמיתי של ישראל בוער ומלא באהבה ה'
 בכל עת. כשהלב טהור, אפילו משפט אחד על הקב"ה ממלא ומציף את כל חדריו
 באהבה גדולה ובעצונות עמוק. "מדי דברי בו זכר אֶפְרָיִם עוד על פֶּן הָמָּה מָצֵי לוֹ"

באמת, הלב של כלנו ראוי וצריך להיות כזה, לב שנוהה אחר דבר ה' ומתאוה
 ומשתוקק לכל דבר שבקדושה. ללא זוהמת הנפש, אפילו מילה אחת של תורה
 היתה מהפכת את האדם לחלוטין ומעוררת אותו מאוד מאוד אל ה' יתברך. השכחה
 לא היתה מצליחה לאחוז בנו. לא היה קשה לקיים בעצמנו "שְׁוִיָּה ה' לִגְדִי תְּמִיד",
 כי הלב היה תמיד, בכל עת ורגע, מלא בגעגוע ובנהייה אל ה', מלא באהבה
 ובתנועה לאשתאבא בגופא דמלכא.

אלא, זוהמת הנפש הלבשה על הלב את הערלה, את האטימות. ערלת לב זו
 * יצרה כהות חושית, שאננות וחוסר התלהבות מהקדושה. כך אנו רואים שעמלק
 מצנן את רגשי הקודש ולהט הדבקות בה'. עמלק הוא חוצר של זוהמת הנפש וכל
 רצונו וחשקו הוא לכבות את אש האהבה שיוקדת בלבבות עם ישראל, הוא רוצה
 לקרר את אהבת ה' והדבקות בו - "אֲשֶׁר קָרַךְ" (במדבר כה יח). ואכן, ערלת הלב
 שחוספת על נפשותינו גורמת לצינון רגשות הקודש, לתרדמה וחוסר עניין בתורה
 ובקדושה.

זו זוהמת הנפש העוטפת את גופנו ונפשותינו, וגורמת לנו לקשיים גדולים מאוד
 בעבודת ה', שכן תמיד היא מנסה לכבות את רשפי הקודש שמתעוררים בנו. היא
 מנסה לכבות את הרהורי התשובה והתרטה, את המחשבות וההתעוררות לעבודת
 ה', את ההתלהבות מהמצוות ומדברים שבקדושה.

אמת, "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגהרות לא יִשְׁטְפוּהָ" (שיר השירים ה
 ו). האש שבפנימיות נקודת הלב של ישראל יוקדת ותמיד תוקד. "אש תמיד תוקד
 על המזבח לא תִכָּבֵה" (ויקרא ו י). ולכן, גם כשעם ישראל גראים ישנים, רדומים
 וקוררים, ללא התעוררות וללא תשוקה אל ה' - הלב ער. "אֲנִי יִשְׂרָאֵל וְלִבִּי עֵר" (שיר
 השירים ה ב), ער ויוקר. המן הרשע, מצאצאיו של עמלק, חשב שישאל ישנים מן
 המצוות ומנותקים לגמרי מה' יתברך. הוא לא ידע שפנימיות הלב של ישראל לא
 נפגמה ולא תיפגם לעולם. ולכן בפנימיות אנוחנו כולנו ערים, אנוחנו כולנו מבקשים
 את ה', אנוחנו כולנו כוספים ומשתוקקים להיות קדושים וטהורים, מלאים באהבה

נמצא כי כל ענין המיתה הוא מפני
 זוהמת הגוף שנתגבר על ידי
 חטא אדם הראשון, ששפתי זוהמה זו לררך
 הגוף להישאר בעולם הזה להודרך. ולכן
 נאלצת נשמת האדם מגופו, שורה על
 גוף הממ רוח הטומאה, כי מחמת שהגוף
 * לא נודרך מזהבמתו וטומאתו, ממדבקים זו
 הרבה כמות של החיצונים והקליפות, כי
 במקום זוהמה שורש כמות הקליפות

יוקדת ובדבקות אלהית חיה ואדירה. "אין בלבנו אלא אחד" (שמעוני בראשית מט).
 וכל מה שבלבנו באמת הוא בקשת ייחוד ה', ורצון עז ואמיתי למסור את כל חיינו
 למען שמו יתברך. אנוחנו כולנו מוכנים להקריב את כל חיינו למען רצון ה', שכן
 אנו אוהבים את ה' יתברך בכל עוז ללבנו, ואנו רוצים ומייחלים לקרבתו ממש. וגם
 אם הלב רדום, ולעיתים נדמה שאנו רוצים חלילה דברים אחרים המנוגדים
 לעבודת ה', אין זה אלא בחיצוניות, ודומים רצונות אלו למצב של שכרות, או
 לאדם המדבר מתוך שנתו. שאינו יודע ואינו מתכוון כלל למה שמדבר. כך עם
 * ישראל. כל הבלבולים וכל הסטיות מדרך ה', אינם אלא מתוך שינה, מתוך טשטוש,
 ולא חלילה מתוך בהירות ועירנות. כשיהודי ער ובהיר באמת, הרי שכל עצמו דורש
 ומבקש קרבת אלהים, ולא דבר אחר כלל ועיקר.

אם כן, ראינו שזוהמת הנפש אוהדת בגוף, נלחמת ברשמי הקודש, ואינה מאפשרת
 לאור הנשמה להדור עמוק ולהשפיע רבות על הגוף והנפש. עם זאת, במאמץ רב
 אכן ניתן להשפיע על הנפש. כך, צדיקים וקדושים פעלו ועמלו רבות על דבקות
 בה', על "שְׁוִיָּה ה' לִגְדִי תְּמִיד", לתמו בכוחות שליילים וזיככו את נפשם, עד
 שהיא נזהה בתווקה אחר ה' יתברך, ומצליחה לא לשכוח אותו בשגרת היום יום.
 לעומת הנפש, הגוף נפגם מאוד בחטא אדם הראשון, והזוהמה שהוטלה בו אחוזה
 בו חזק כל כך, עד שאי אפשר כלל להסיר את הזוהמה הזאת בעבודת ה'
 והתקדשות של האדם. הזוהמה מושרשת בעומק הבהר, כך שאי אפשר להסיר
 * זוהמה זו, אלא במיתה, המוות מביא להיפרדות הגוף ובליתיו בעפר, וכך ניתן לעכל
 ממנו את הזוהמה האחזה בו. וכך מבאר הרמח"ל ענין זה חו לשוננו (ורר ה א סק

10

את המדרגה האמיתית של הגוף, יכול להכיר עד כמה המוות הוא דבר טוב.
 כשהאדם חושב שהגוף הנוכחי הוא מושלם, הרי שאינו חפץ במיתתו. אך רבי
 מאיר שידע היטב איזו מדרגה גדולה עתידה להיות לגוף, רואה את המוות כתהליך
 של רפואה ותיקון, כהתעלות והזדככות גדולה וחשובה כל כך, עד שדורש בתורתו
 - "טוב מאוד - טוב מוות".

סוד התשובה - חזרה אל השורש המתוקן

למעשה, המיתה נעוצה בסוד התשובה. שהנה, המיתה היא חזרה אל השורש
 המקורי שממנו נוצר האדם, ועל ידי כך יהיה התיקון. "כִּי עֵפֶר אָתָּה וְעָל עֵפֶר
 * תָּשׁוּב" (בראשית י ט). בעניין זה רמזו עומק גדול. המילה "תשוב" רומזת לנו על סוד
 התשובה. כיבוע, הבריא שברא הקב"ה היא טובה ומתוקנת. כל דבר שנברא הוא
 טוב. ביסודו, הנשאים והקלקולים מתחילים להיווצר רק בשעה שהאדם מתרחק
 מהטבע היסודי שממנו הוא נברא. כך אומר הכתוב - "אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם יֵשֶׁר וְהָמָּה בָקָשׁוּ חֲשָׁבוֹת רָבִים" (קהל י טו). האדם ביסודו ישר, רק מתוך
 התרחקות מהטבע האמיתי של בריאתו, הוא מתחיל להתעוות ולהתפתל ולהסתבך
 בשלל חטאים וקלקולים. נמצא, שעיקר כוח התיקון נעוץ בחזרה אל הטבע המקורי
 של הבריאה, אל היסוד הבריא שעליו נברא האדם.

בעניין זה חשוב להדגיש - לפני שמתחילים להתעסק בחטא, צריך לדעת שישנו
 מצב בריא ומתוקן, והחטא הוא קלקול מצב זה. חטא הוא מלשון להחטיא שפרושו
 סילוף ואיבוד הדרך הישרה והבריאה. הבריאה כולה טובה ומשוכללת, היא
 מתנהלת בהרמוניה על פי חוקים וסדרים שהקב"ה חקק בה. הבריאה היא מערכת
 'בריאה' ביסודה, זורמת בצורה ישרה ומתוקנת, כל עוד לא נפגמה בגלל מעשים
 מקולקלים. אומרים חכמים (קהל רבה י ט):

← "כשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו:
 ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, הן דעתך שלא
 תקלקל ותחריב את עולמי".

והטומאה. וכאשר אדם נוגע בנפש
 המה, או נכנס בזהל המה, ממדבקים גם
 זו כמות הקליפה הללו של זוהמת גוף
 המה, וגם נקרבו מתגבר כח הזוהמה של
 גופו החומרי על כח נשמתו הטהורה,
 * זוהמת גופו מסתיר על אור נשמתו, וזה
 כח הטומאה השורה על האדם הנוגע
 במה.

יוקדת ובדבקות אלהית חיה ואדירה. "אין בלבנו אלא אחד" (שמעוני בראשית מט).
 וכל מה שבלבנו באמת הוא בקשת ייחוד ה', ורצון עז ואמיתי למסור את כל חיינו
 למען שמו יתברך. אנוחנו כולנו מוכנים להקריב את כל חיינו למען רצון ה', שכן
 אנו אוהבים את ה' יתברך בכל עוז ללבנו, ואנו רוצים ומייחלים לקרבתו ממש. וגם
 אם הלב רדום, ולעיתים נדמה שאנו רוצים חלילה דברים אחרים המנוגדים
 לעבודת ה', אין זה אלא בחיצוניות, ודומים רצונות אלו למצב של שכרות, או
 לאדם המדבר מתוך שנתו. שאינו יודע ואינו מתכוון כלל למה שמדבר. כך עם
 * ישראל. כל הבלבולים וכל הסטיות מדרך ה', אינם אלא מתוך שינה, מתוך טשטוש,
 ולא חלילה מתוך בהירות ועירנות. כשיהודי ער ובהיר באמת, הרי שכל עצמו דורש
 ומבקש קרבת אלהים, ולא דבר אחר כלל ועיקר.

אם כן, ראינו שזוהמת הנפש אוהדת בגוף, נלחמת ברשמי הקודש, ואינה מאפשרת
 לאור הנשמה להדור עמוק ולהשפיע רבות על הגוף והנפש. עם זאת, במאמץ רב
 אכן ניתן להשפיע על הנפש. כך, צדיקים וקדושים פעלו ועמלו רבות על דבקות
 בה', על "שְׁוִיָּה ה' לִגְדִי תְּמִיד", לתמו בכוחות שליילים וזיככו את נפשם, עד
 שהיא נזהה בתווקה אחר ה' יתברך, ומצליחה לא לשכוח אותו בשגרת היום יום.
 לעומת הנפש, הגוף נפגם מאוד בחטא אדם הראשון, והזוהמה שהוטלה בו אחוזה
 בו חזק כל כך, עד שאי אפשר כלל להסיר את הזוהמה הזאת בעבודת ה'
 והתקדשות של האדם. הזוהמה מושרשת בעומק הבהר, כך שאי אפשר להסיר
 * זוהמה זו, אלא במיתה, המוות מביא להיפרדות הגוף ובליתיו בעפר, וכך ניתן לעכל
 ממנו את הזוהמה האחזה בו. וכך מבאר הרמח"ל ענין זה חו לשוננו (ורר ה א סק

את המדרגה האמיתית של הגוף, יכול להכיר עד כמה המוות הוא דבר טוב.
 כשהאדם חושב שהגוף הנוכחי הוא מושלם, הרי שאינו חפץ במיתתו. אך רבי
 מאיר שידע היטב איזו מדרגה גדולה עתידה להיות לגוף, רואה את המוות כתהליך
 של רפואה ותיקון, כהתעלות והזדככות גדולה וחשובה כל כך, עד שדורש בתורתו
 - "טוב מאוד - טוב מוות".

סוד התשובה - חזרה אל השורש המתוקן

למעשה, המיתה נעוצה בסוד התשובה. שהנה, המיתה היא חזרה אל השורש
 המקורי שממנו נוצר האדם, ועל ידי כך יהיה התיקון. "כִּי עֵפֶר אָתָּה וְעָל עֵפֶר
 * תָּשׁוּב" (בראשית י ט). בעניין זה רמזו עומק גדול. המילה "תשוב" רומזת לנו על סוד
 התשובה. כיבוע, הבריא שברא הקב"ה היא טובה ומתוקנת. כל דבר שנברא הוא
 טוב. ביסודו, הנשאים והקלקולים מתחילים להיווצר רק בשעה שהאדם מתרחק
 מהטבע היסודי שממנו הוא נברא. כך אומר הכתוב - "אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם יֵשֶׁר וְהָמָּה בָקָשׁוּ חֲשָׁבוֹת רָבִים" (קהל י טו). האדם ביסודו ישר, רק מתוך
 התרחקות מהטבע האמיתי של בריאתו, הוא מתחיל להתעוות ולהתפתל ולהסתבך
 בשלל חטאים וקלקולים. נמצא, שעיקר כוח התיקון נעוץ בחזרה אל הטבע המקורי
 של הבריאה, אל היסוד הבריא שעליו נברא האדם.

בעניין זה חשוב להדגיש - לפני שמתחילים להתעסק בחטא, צריך לדעת שישנו
 מצב בריא ומתוקן, והחטא הוא קלקול מצב זה. חטא הוא מלשון להחטיא שפרושו
 סילוף ואיבוד הדרך הישרה והבריאה. הבריאה כולה טובה ומשוכללת, היא
 מתנהלת בהרמוניה על פי חוקים וסדרים שהקב"ה חקק בה. הבריאה היא מערכת
 'בריאה' ביסודה, זורמת בצורה ישרה ומתוקנת, כל עוד לא נפגמה בגלל מעשים
 מקולקלים. אומרים חכמים (קהל רבה י ט):

← "כשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו:
 ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, הן דעתך שלא
 תקלקל ותחריב את עולמי".

הווה אומר, המפגש הראשוני של האדם עם הברירה היה על בסיס זה - הברירה היא טובה ומתוקנת, נאה ומשובחת, באופן שהאדם אינו צריך להמציא את הבראות והתיקון, אלא לשמר את הטבע הישר.

אם כן, סוד התשובה הוא חזרה אל המציאות המתוקנת והטובה, לפני שנודחמה כזוהמת החטאים והסילופים של בני אדם. דבר זה נכון בכל סוגי התשובה שהם. דוגמא לדבר היא סוד המקווה. כידוע, כניסת האדם אל המקווה הוא סוד החזרה אל העיבור במעי אמו שטבול בתוך מים. כך האדם נכנס אל המקווה, כמי שחוזר אל ראשית היווצרותו, אל תקופת העיבור. התקופה שאין בה שום חטא ועוון, התקופה שבה לומדים את התורה כולה בטהרה גמורה (ראה גדה ל טו). המקווה הוא חזרה אל נקודת הראשית, שיש בכוחה לחדש את האדם ולטהרו מכל טומאה שנאחזה בו בשטף החיים, בשעה שהתרחק מהטבע האמיתי של יצירתו.

סוד המקווה הוא סוד התשובה, כסוד הבינה, אימא עילאה (קהל יעקב ערך מקוה). כמו כן, המיתה היא כמו סוד המקווה, חזרת הגוף אל העפר, אל היסוד שממנו הוא בא. האדמה דומה לאם, והאדם רומה לעובר שנחצב מחאם ונוצר ממנה. כך, חזרת הגוף אל העפר היא חזרה אל נקודת הראשית, אל תחילת ההיווצרות של האדם, ובכוחה לחדש את האדם בצורה חדשה ומתוקנת. "תתהפך קחמך חותם ויתקצבו קמו לבוש" (ויקב לה יד).

מכאן יכולים אנו לגשת לסוד אפר הפרה. שרפת הפרה רומזת על חזרת הגוף אל העפר. פרה אדומה רומזת על השורש שממנו נוצר האדם. אפר הפרה הוא בחינת האדמה שממנה נוצר גוף האדם. עירוב אפר הפרה עם המים דומה לגיבול גוף האדם, שנגבל עפר ומים בראשית יצירתו, וממנו התעצב. פרה אדומה רומזת לתהליך התיקון של הגוף - חזרתו לשורשו, לעפר ואפר, וזה סוד שרפת הפרה. ולאחר מכן עירוב האפר במים, הוא רמז לתחייה המחודשת, שמתערב העפר עם המים, מתגבל ונעשה חומר ליצירת הגוף, 'חומר' זה, אפר הפרה עם המים, הוא מתוקן כבר, הוא עבר את תהליך המיתה הרמוזה בשרפת הפרה. וממילא, היות אפר הפרה והמים על האדם, רומזת על 'החלפת' החומר העכור בחומר מתוקן.

כך, אדם שטמא בטומאת מת בגלל שנאחז בו מזוהמת הנחש, גופו של האדם עצמו מלא בזוהמת הנחש, ובשעה שהוא נוגע במת, הטומאה והזוהמה שמצויות בגוף המת שנסתלקה ממנו הנשמה - אצחוות באדם התי שנוגע במת. וזה מעורר את הזוהמה האחוזה גם בגוף האדם התי, ולפיכך גם הוא נטמא. אם לא היה הגוף מלא בזוהמת הנחש, הוא לא היה מושפע מהמת שלידי, ולא היה נטמא ממנו. הטומאה מעידה על הפגם שגנזו גם באדם התי עצמו. לפיכך, גם הוא צריך לעבור תהליך של טהרה וזיכוך, שכל מהותו הוא זיכוך מטומאת המת, מזוהמת הנחש האחוזה בגוף. וכך, אפר הפרה מבטא את החומר המתוקן לבניית הגוף, והוא חזר על האדם מושרשת בסוד התחייה, ויצירת הגוף המתוקן, ללא הזוהמה.

30

והמהרה לטומאה זו נעשה על ידי אפר הפרה דייקא, כי "אפר"

הפרה נא לעורר את האיש המטהר, שיחזיק את עצמו בבחינת עפר ואפר, וכמו שאמרו חז"ל (בב"ר מ"ט י"א) שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה, חייך אחת אמרת (בראשית י"ח כ"ו) ואנכי עפר ואפר, חייך שאני נטמן לבנין כפרה בהם, שנאמר (נמדרר י"ט י"ג) ולקחו לעמא "מעפר" שרפת החטאת, ואסף איש טהור את "אפר" הפרה. הרי דאפר הפרה היה מעורר את לב האדם שינטל ויכניע את גופו החומרי, בבחינת אנכי עפר ואפר, שהגוף יהיה כטל כאין ואפס אל רצון הנשמה, וזוה נחבצר בו כח הנשמה, וממילא נטהר מטומאת המת, כי כח טומאת המת לא באה עליו, אלא על ידי שנתגברה נקדו וזהמת הגוף על נשמתו כנ"ל.

32

ובזה יבואר מה שכמוז זאת חקת "המורה", ולא זאת חקת הפרה, כי ענין זה שהאדם יזכר את גופו החומרי, הוא יסוד כל המורה כולה, שלתכלית זו נתן לנו הקב"ה את מורחו ומלותיו, כמו שאמרו חז"ל (מסכת כ"ב ע"ג) ראה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם מורה ומלות, "לזכות" הוא לשון זך ונקי, היינו שהיה רצונו יתברך שיהא נכמנו להודרך מזוהמת חטא אדם הראשון, לפיכך הרבה לנו מורה ומלות, כי על ידי קיום המורה והמלות יש בזה האדם להכניע חומריות גופו, וזוה יפעול התכלית שנשכילו נכח בעולם הזה, לעשות דירה להשכינה הק' בתחתונים, ולחצר בחינת התחמון לעליון.

33

נפלו ממדרגה הגבוהה הזו כשנשכלו נחטא העגל, שזו חזרה עליהם וזהמת הגוף, ולכן אז שזו נגזרה עליהם מיתה, וכמו שאמרו חז"ל (ע"ה ט"ו ע"ה) לא קיבלו ישראל את המורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהם, שנאמר (תהלים ס"ב י"א) אני אמרתי אלהים אחס וכו' עליון מולם, חזלם מעשיכם, אכן כאלהם תמותון, היינו כאשר חזלם מעשיכם נחטא העגל, שזו נגזר עליהם מיתה.

נמצא כי כל ענין המיתה חזרה להם על ידי חטא העגל, שזוה גרמו בני ישראל שיחזור עליהם וזהמת הגוף, לכן

נמצא כי זאת היא עבודה האדם בכל דור ודור, להשליט ולהגביר כח הנשמה על הגוף, שהגוף יכנע כעבד אל רצון הנשמה העליונה, ולא שהנשמה תיכנע כעבד ושפחה תחת ממלכת הגוף ותלויות, וכמו שאמר הקב"ה לבני ישראל (ויקרא כ"ה מ"ב) עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, ופירש"י הק', שטרי קודם, היינו שאני לקחתי את בני ישראל שהיו לי עבדים, ולכן "לא ימכרו ממכרת עבד", היינו שלא יוכלו עוד למכור עצמם להיות עבדים לרצון הגוף ותלויותיו.

ולבן אחר שהאדם מברך ברכת "שלא עשני גוי" בכל צוקר, שזוה מודה לו יתברך על שזכה להיות יהודי, תיקנו להוסיף ולברך גם ברכת "שלא עשני עבד", כי לא די זכא לזכ שגולד יהודי, אלא שצריך לעבוד להיות עבד לה' ולתורתו, ולא להיות עבד אל תלוא הנה, חזו הכוונה מה שמברכים "שלא עשני עבד", היינו שלא עשני עבד לתלוא עולם

31

התיקון לזה הוא הזאת אפר הפרה, שמרמז לאדם שינטל את עצמו כעפר ואפר, שעל ידי זה נטהר מטומאת וזהמת המת, לכן שפיר תנא פרה ותכפר על עון העגל.

וזאת מרמזת לנו מלות אפר פרה בכל עת וזמן, כי זאת עבודת האדם בעולם הזה, ולתכלית זו נכרח, לזכר ולטהר את חומר גופו מזוהמת הנחש הקדמוני, ולחצר את הגוף התחתון לנשמה העליונה, לעשות זוה דירה להשכינה הקדושה בתחתונים.

הנדיקים מכניעים חומר גופם מכל וכל, בבחינת ואנכי עפר ואפר, לכן אף במיתתם אינו שולט בהם כח התעלולים והטומאה.

ובזה יובן הענין היקר נחכפר חטא העגל על ידי אפר הפרה, דהנה כאשר בני ישראל עמדו על הר סיני, אמרו חז"ל (שם קמ"ו ע"ה) שפסקה וזהמתן מהם, היינו שהזוהמת שנמשכה מחטא אדם הראשון פסקה ונתבטלה מאחם לגמרי, ונתהפך כל החומר שלהם לזורה רוחנית, לכן וידה ה' על הר סיני (שמות י"ט כ"ג), כי כל העולם היה אז בבחינת זורה רוחנית, ונתבטלה כל הזוהמת, ולכן נתבטלה בעת ההיא בחינת המיתה מן העולם, כי אז לא הוצרכו עוד שהנשמה תיפרד מן הגוף, אלא כאשר

וכיון שיעקר הטומאה בא ע"י החומרות המפרדות בין החזו"ל להקב"ה, התיקון לכך הוא ע"י שריפת הפרה, תרומות לשריפת החומרות, וכמשי"כ הרב החיד"א בספרו יתל קדומים: דפירת מורה על חופר וישות, וידיעתה מורה על ריבוי תועם החומרות, ושגור אדם מורה על חסם שהוא שורש התאוה והחומרות, וע"כ העוסקים בה היו נטמאים, להורות שהנמשך אחר החומר נטמא, אבל אפרה היה נטמא את הנטמאים, להורות שהמכניע את החומר ושורפו יטמא טהור וזך, וזה גם מ"ש "ולקח הכתר עץ ארז ואזוב ושני תולעת וושלול אל תוך שריפת הכתר" ופירש"י אם בנה לבו בארז ישפיל עצמו כאזוב וכשני תולעת, כי זה מקור ושורש הטהרה של איש יחודי הנפרד מעם ה', הכנעתו וענוה.

ובזה יתבאר דברי רש"י בשם רבי משה הדרשן, שפרה אדומה באה לכפר על מעשה העגל, ולכאף יש לתמוה שהרי מעשה הפרה היה כדי לטהר את הטמאים ומה ענינו אבל כפרה, אלא ו"ל דחטא העגל ובעיקר מפנים המעשה, כמו שנאמר "כי זה האיש משה לא ידענו מה היה לו" (שמות לב, א), והיינו, שמשם היה בבחינת ימיה וכדאמר "והחזנו מוח" (שם טז, ז), וכמו שהעידה עליו התורה "והאיש משה עניי מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב, ג), שהוא היה בתכלית האין והאפס, ולכן נקראת התורה על שמו "תורת משה" מפני שהוא היה במדרגה זו של ביטול הישות המביאה לתכלית התורה, וזה אשר אמר, כי זה האיש משה לא ידענו ימיה היה לו, כל כולו היה בחינת ימיה, ואילו ישראל ובמיוחד חזקיהו רב רצו הנהגת של ישות, ורצו שום הרוחניות תהיה בד בבד עם ישות, אבל זה היה לא הולכים יחד. וזה מה שנאמר (שמות לב, כ) "ויקח את העגל אשר עשו ושרפו באש ויטחון עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני"י, חנינו, שבעיר ושרף באש את הישות שהיא שורש חטא העגל, שהאש של קדושה שורפת ומבערת את כל עניני הישות והחומרות, וזה ענין תבואת אמו ותקנת צואת בנה, שהפרה היא תיקון לחטא העגל, וכשם שבעל נאמר וישרוף אותו באש, כך גם כפרה נאמר ושרף את הפרה, וסביון שהישות היא הכוח המגדל ביותר לקדושה ע"י צריכים לשרוף ולכפר זאת באש קודש.

היה, כי ידוע דעיקר האדם הוא הנשמה שלו, והגוף אינו אלא בשר אדם, והוא שלא "עשיתי", היינו את נשמתו, שהוא עיקר האדם, לא עשית עבד נכנע לממשלה הגוף ומאחזיו, כי אתה ה' עמדת לעורמי, שיהא נכחי להחגגר על תאום הגוף, כמו שאמר

חז"ל (סוכה ר"ע ע"ב) אלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול לו.

ובברר אמרו חז"ל (פסחים פ"ח ע"ג) מה שקנה עבד קנה רבו, כי העבד נכנס כל כולו לרשות האדון, לכן אם נשמתו של אדם משועבדת כעבד תחת מאות הגוף, אזי הוא נמכר לגמרי בידי ה"ר והסטרל אחרת, וכל הסורה שלוה והמנוח שהוא מקיים, נמכרות ונמסרות בידי הסטרל אחרת רח"ל, דואם היה כח העבדות, שהאדם נמכר כל כולו ואין לו שום עצמיות, כי מה שקנה עבד קנה רבו.

על זאת באה קריאת הפרשה הזאת לעורר את לבנו, שכל אחד יתבונן במעשיו, עד כמה הוא נמכר עדיין כעבד למאוח ולכרי גופו, ובגון אם משקיע ראשו ורצונו בטורח הפרנסה ועסקי משה ומתן, עד שאין לו זמן לקבוע עמים לחורה, ואין לו זמן להסתכל כראוי, הרי הוא נכנע בזה כעבד ושפחה לפרנסתו ועסקיו הגשמיים. והיאך לא יבוס האדם לבזות את עצמו, להיות נמכר כעבד להכלי עולם הזה, וכי יסכים למכור את עצמו לאדון לעבדו למענו עבודות בזויות ושפלות, אם כן למה לא יבוס לשעבד את עצמו להכלי עולם הזה יותר מן המוכרת, הרי אין לך עלבון ובוזין גדול מזה.

ובל שכן אם הוא נכנע כעבד תחת מאוח גופו, שכאשר בא לפניו איזה מאכל נחמד למראה וטוב לעינים, מתבטל לגמרי לרצון גופו, כי מתקש לאכול מעדנים ומטעמים הממזיקים לחייו. או אם לא הינו לו את מאכליו וסעודותיו כפי הנחלו ומאוחו, הוא כועס ומתקפד על בני ביתו, אם כן הרי הוא עבד מוכנע ומשועבד אל

כח ה"ר ומאוחיו. והיאך יכרך בזקוק בשם ומלכותו ברכה "שלא עשיתי עבד", הלא הוא באמת עבד נמכר ונכנע כל כולו למאוח גופו, ואין זה מנצח אלא מנאץ.

38 Getting to Know Your Self 186 (ה'לכב' שני) אצא

* Ratzon comes from the word ratz (run). This refers to a person who runs to acquire and buy something. He does not want to leave things as they are, so he moves quickly. This is called ritzah. All ratzon is ritzah – quick movement in order to attain something and attach it to the self.

Why does a person want something? Most desires convince a person that when he gets their object, he will be happier and at peace. There are people who replace their car every two years, because they think they will feel better with a new car.

→ If a person would know that after attaining the thing he desires he will not feel better, or be happier or more at peace, he would not want it or run to acquire it. He would not invest so much energy or time, and he would not make it a focus of his life.

A person may feel that he is lacking joy and peace, and that once he gets the object, he will have joy and peace. This type of joy and peace is due to acquisition, and it comes from the act of acquiring something one does not yet have.

39 The Joy of Existence

On the other hand, there is a kind of joy and peace that comes from merely existing. Chazal said of this, "Who is wealthy? He who is happy with his lot." Obviously, they were not referring to one who has all his needs fulfilled. Rather, they were speaking about a person who is lacking in material things, and is completely happy.

But how can he be happy? He can't cover his monthly expenses! His son might be in the hospital; he might have other big problems. How, then, can he be happy?

This type of joy comes from existence itself. It is not a joy based on acquisition of material things. If he makes a calculation, he might find that in fact, he lacks more things than he has. But he is happy because of his existence, not because of what he owns.

40 This may be correct, but it is a very superficial attitude. The real reason more people aren't happy is because they want more things besides their own existence. If we would need a reason to be happy, we could claim, "Why should I be happy? I'm lacking this and that!" But if man's intrinsic nature is to be happy, as long as he doesn't make himself want things, he will always be happy.

The *ratzon* initiates the removal of joy from a person's soul. The truth is not as it seems – that one feels he is lacking and therefore is sad. It's really the other way around, that because a person wants things, he feels a lack, and that lack removes his intrinsic joy. Joy is natural, and if one will just be careful not to destroy himself, he will be happy.

The answer is clear: a person only wants something if he believes that he will be better off when he gets it than he is now. But if his current state is satisfying, then the lack of desire does not come from inner lifelessness, but because he now has all he needs.

41 The problem is that we really do not believe that all is well and that we have everything. The *passuk* says "I left my mother's womb naked, and naked I shall return." People think that a person being born with nothing is a negative situation. This is an error! We are not born with nothing, but with everything! We are simply in the habit of thinking, "I need this and that." Gradually, we become convinced that we are lacking so many things. The situation has deteriorated to the point that a happy person is a very endangered species.

Most people aren't aware of this peace. Whenever a desire comes, they try to fulfill it. If they don't, it's not because they feel complete without it, but because they cannot acquire the object, due to lack of funds. "I don't have the means, so I can't fulfill my desire, but if I would have the means, I would certainly run to buy it!" The person still experiences the desire, but he cannot act upon it. He is not aware that uprooting the desire will uncover a more peaceful and happy world.

42 Which is more perfect: the Divine soul in a person, of which the Creator testifies that it is very good, or an apartment on the 19th floor? Certainly, the *neshamah* is more perfect! In general, though, a person doesn't know this, or even if he does, he doesn't feel it.

* If he doesn't know what it is like to stop desiring and start feeling the inner perfect state, he is fully convinced that the desire and its realization will really help him. But this is only because he has never experienced an inner world beyond the world of his desires.

The desires of a person draw him outside of himself. As mentioned, the word *ratzon* (desire) is related to the word *ratz* (run), because it draws a person away from himself. This running makes him exit the self toward what is outside the self, exiting from the inner self to the outside world. As long as a person's desires keep their full force, one "runs" outward, and immediately abandons his self. The *ratzon* itself is a departure from his essence.

43 Why is this? We understand that material desires take a person outward. If one wants a special apartment, a fancy car, or such, he seeks things outside of himself. In those cases, it is clear that the *ratzon* takes him away from his self. But if a person seems to desire spiritual heights, in what way is he going outward? After all, he clearly seeks the opposite: to expand his inner self!

Certainly, this *ratzon* has an advantage, but in a subtle way, it draws a person outward.

He is trying to bring in from the outside something he doesn't yet possess. Once he truly does attain the level that is his goal, or more accurately, reveals it in his soul, there will no longer be a departure outward. But this is only after the desire is fulfilled. While he maintains the desire, that which he wants to attain causes him to move outward.

Therefore, as long as a person desires material acquisitions, or even if he is not happy with his lot in spiritual matters, his desire is in full force, and he is always in a state of movement toward things outside of himself. His soul is always running, and this prevents the achievement of serenity.

This is like when someone is physically running. He might be huffing and puffing, or even if he is running properly, he will not have total inner serenity which requires being at rest. Therefore, as long as one is even in a state of spiritual running, he cannot uncover his real "I."

One might object: "But my desires are unique to me, so they reveal my uniqueness!"

* There is some truth in that, but such desires are not a revelation of the essence of the self, but only of rays projected out from the self. This is because there is still a desire to attain something from the outside, so the self cannot be truly exposed.

Deep down, we already possess a serene entity. In order to access it, we must nullify the material desires and attain the level

of "Who is wealthy? He who is happy with his lot," in spiritual matters, as explained by our master, the Vilna Gaon. Then, we can be serene. There will be set times when the *ratzon* will be in its full force, to desire spiritual acquisitions, but there will also be serene times, when we will be happy with our lot.

44 If one has not nullified material desires and become happy with his lot in spiritual matters, he will have no inner peace. He will not be able to discover his true self. The solitude, the analytical thoughts, the closing of the eyes, and the darkness will help but little; they will not allow him to uncover his true self.

Once a person has removed the evil from himself, nullified material desires, and become happy with his lot in spiritual matters, there will be nothing to drag him outward. A person is dragged outward by desires, and once they are quieted, the basis of the outward departure becomes silenced. Then, he can really uncover the essence of the soul.